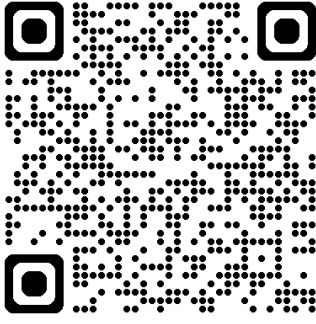

Bahaettin Karakoç'un Şiirlerinde Halk Kültürü ve Halk Şiiri Geleneğinin Etkileri

The Effects of Folk Culture and Folk Poetry Tradition in Bahaettin Karakoç's Poems

Fuat ARPA ¹

ÖZ

Gelenek, saygınlığı dikkate alınarak tarih boyunca iletilen kültürel öğeleri içermektedir. Bu bağlamda gelenek, yalnızca geçmişe ait bir bilgi birikimini değil; aynı zamanda yeni anlamlar kazanan, şekillenen ve çağdaş dünyada sanat aracılığıyla aktarılan bir yapı taşı da temsil eder. Türk edebiyatında özellikle şiir türünde, kesintili de olsa her zaman gelenekle irtibat vardır. Tanzimat'la beraber oluşup günümüze kadar devam eden edebî dönemlerin hepsinde az ya da çok klasik şiirimizin ve halk şiirimizin izlerine rastlamak mümkündür. Bu izlere Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde de sıkça rastlamaktayız. Karakoç; yetiştiği ortamın etkileriyle geleneğe saygı duyan ve ondan yoğun bir şekilde beslenen bir Anadolu insanı olarak coşkulu dili, çok sayıdaki eseriyle dikkat çeken bir sanatçıdır. Halk şiiri geleneğinden yararlanma bağlamında geleneği sürdürme ve yaşatmada kendine özgü bir yere sahip olan Karakoç; halk şiiri geleneğinden hem form hem de değiştirilmiş, yenilenmiş, güncelleştirilmiş temler, imgeler, metaforlar, mazmunlar, dilsel söyleyişler ve genel kültürel öğelerini kullanarak yararlanmıştır. Birçok şiir kitabı yayımlayan Karakoç, edebî faaliyetlerini büyük ölçüde şiir alanında yoğunlaştırmıştır. Üretkenliğinin yüksek olduğu bazı dönemlerde şiirlerinde nitelik açısından eşdeğer olmayan örnekler görülse de genel olarak şiirsel çizgisini koruduğu ve zamanla özgün bir poetika oluşturduğu söylenebilir. Karakoç'un şiiri, klasik Türk şiiri ve halk şiiri geleneği ile halk kültüründen beslenmekte olup, bu etkiler şairin kendi beyanlarında açıkça ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bahaettin Karakoç, gelenek, halk şiiri, form, şiir.

ABSTRACT

Tradition encompasses cultural elements transmitted throughout history, with due regard for their prestige. In this context, tradition represents not only a body of knowledge from the past but also a building block that acquires new meanings, takes shape, and is transmitted through art in the contemporary world. In Turkish literature, especially in the genre of poetry, there has always been a connection with tradition, albeit intermittently. In all literary periods that began with the Tanzimat era and continue to the present day, it is possible to find traces of both classical and folk poetry, to a greater or lesser extent. We frequently encounter these traces in the poems of Bahaettin

¹ Sorumlu yazar/Corresponding author: Fuat ARPA (Doktora Öğrencisi, Öğretmen), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Van/Türkiye. E-posta: fuatarpa99@gmail.com ORCID: 0000-0001-7174-0362

Başvuru/Submitted: 5 Ağustos 2025
Kabul/Accepted: 14 Ekim 2025

Atıf/Citation: Arpa F. (2025). Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde halk kültürü ve halk şiiri geleneğinin etkileri. *BELGÜ Dil ve Edebiyat Dergisi*, 3, 47-58.

Karakoç. Karakoç, influenced by his upbringing, is an Anatolian man who respects and is intensely nourished by tradition. He is an artist who stands out with his enthusiastic language and numerous works. In the context of utilizing the folk poetry tradition, Karakoç holds a unique place in maintaining and preserving it; he has drawn upon the folk poetry tradition in terms of both form and modified, renewed, and updated themes, images, metaphors, allegories, linguistic expressions, and general cultural elements. Having published numerous poetry books, Karakoç largely concentrated his literary activities in the field of poetry. Although some periods of his high productivity show examples that are not of equal quality in terms of poetry, it can be said that he generally maintained his poetic style and developed an original poetics over time. Karakoç's poetry draws from the classical Turkish poetry and folk poetry traditions, as well as folk culture, and these influences are clearly expressed in the poet's own statements.

Keywords: Bahaettin Karakoç, tradition, folk poetry, form, poetry.

Giriş

Büyür adım çınar gibi, sessizliğim pınar gibi

Sofram şura sofrası, sanma ihanet ederim

Bahaettin Karakoç

Sadece edebiyat dünyasında değil; birçok sanat dalında gelenek, gelenekten yararlanma, geleneği sürdürme odaklı konular sürekli gündem olmuştur. Edebî türlerden özellikle şiirin gelenekle irtibatını konu edinen birçok akademik çalışma yapılmıştır. Türk şiirinin gelenekle irtibatı, Tanzimat'tan günümüze uzanan bir çizgide zaman zaman etkisi değişse de hep olagelmıştır. Hatta geleneğin reddinde ısrarlı olan şairlerimizde bile sonradan gelenek etkileri görülmüştür. Söz konusu edebiyat olunca gelenek kavramını daha çok şiirle beraber değerlendirme alışılmış bir tarzıdır. Türk şiirinde “gelenek” dendiğinde öncelikle divan şiiri göz önünde bulundurulması çok da bilimsel bir yaklaşım değildir. Divan şiirinin diğer bir tanımlamayla klasik şiirin yanı sıra halk şiirimizin de gelenek, gelenekten yararlanma, geleneği sürdürme noktasında kaynak olacağı göz ardı edilemeyeceği ortadadır. Bu çalışmada, halk şiirimizin geleneği merkeze alarak günümüz şairlerinden Bahaettin Karakoç'ta bu geleneğin izlerini incelemeye çalışılacaktır. Karakoç'un şiiri -bütüncül bir okumayla ele alındığında- bu şiirin, gelenekten hem yararlanan hem de yaşatıp sürdüren bir mahiyete sahip olduğu görülür. Karakoç'un şiir anlayışına da kısaca değinmek gerekirse ona göre şiir, adeta şairinin dilinde bir virt ve kelimelerden oluşan bir bestedir. Şiiri kendisinin yazgısı olarak gören Karakoç, varlığını sanatıyla bütünleştiren bir şairdir. Şiirlerinde dini motifleri sık kullanmasına rağmen tam bir klasik dindar şair çerçevesine sığdırılması zor olan Karakoç; dinî motifleri, şiir estetiği içinde kullanmakla beraber şiirlerinde mesaj verme kaygısı taşımamaktadır. Karakoç'un halk şiirine yönelmesinde aile bireyleri ve yetiştiği çevrenin büyük etkisi vardır. “Karakoç'un babası çocuklarına cönkler okuyan bir din adamı ve şairdir. Babasına özenerek şiire heveslenen şairin ilk şiiri 1942 yılında Yurt dergisinde yayımlanmıştır.” (Cansız, 2019). Oğlu, Oğuz Karakoç bu konuda babasından şu cümleyi nakleder: “Salavan dağında çıkmadığım doruk, sesini tanımadığım, adını bilemediğim çiçek kalmadı” (Oğuz, 2020). Yine, “babasının Fâkı lakabıyla anılması yani hoca olması onun için büyük bir şans olmuştur. Çünkü küçük yaşta kitaplarla tanışmış ve halk hikâyeleri, masallar, efsaneler, destanlar dinleyerek büyümüştür. Yaşadığı çevrede Ahmet Çıtak gibi birçok halk ozanının varlığı onu şiire yakınlaştırır. Şiirle çocuk yaşta tanışan Karakoç, daima şiirin peşinde koşmuş ve kendi deyimiyle bir ‘ses avcısı’ olmuştur” (Aydemir, 2019).

1. Gelenek Kavramı

Gelenek kavramı, farklı yaklaşımlarla değerlendirilmesine rağmen ortak tanımlamaları da içermektedir. Gelenek, Türkçe sözlükte “bir toplumda, bir toplulukta eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgi, töre ve davranışlar, anane” (TDK, 1983) olarak tanımlanmaktadır. Gelenek kavramı, sanat çevrelerinde çok da farklı olmayan yaklaşımlarla tanımlanmıştır. Ertan Örgen'e göre gelenek yaşayan, yaşama gücü olan ve geleceğe devreden bir alışkanlık doğallığı, bizzat kendini ifade gücü bulunan hayat ve varlık anlayışıdır (Örgen, 2009, s. 2159).

Edebiyatta gelenek denilince genelde kabul gören tanımlara bağlı kalıp “eski zamanlarda belli şekil, dil, üslup ve muhtevaya uygun olarak üretilmiş ve bir zaman yaşamış; ama günümüzde o tarzda üretilmeyen ve yaşamayan edebiyat anlayışı kastedilmektedir” diyen Nurullah Çetin'e göre tarihin akışı içinde en eski zamanlardan günümüze kadarki süreçte belli dönemlerde belli zihniyetlerin

şekillendirdiği, şekil, dil ve muhtevasıyla kendine özgü yapıları olan edebiyatlar vardır. Bunlar başı, sonu belli edebiyat gelenekleridir. Bir zamanda başlar, olgunlaşır ve bir süre sonra da önem ve güncelliklerini kaybederler (Çetin, 2009, s. 9-10). Yeni şiirimiz, Tanzimat dönemiyle birlikte Batı'dan gelen modern anlayışla, kökenlerini muhafazakâr kaynaklardan alan geleneksel şiiri, değiştirmeye çalışmıştır. Cumhuriyet döneminde özellikle 1940'lı yıllara kadar yazılan şiirlerde, eski ve yeni arasındaki gelgitler devam etmiştir. Garip tarzı, İkinci Yeni Şiiri ile daha baskın duruma gelen yeni şiir, geleneksel anlayışı ciddi anlamda değiştirmiştir. Buna rağmen şiirimiz, süreç içinde hem geleneğe ait birikimleri reddetmemiş hem divan ve halk şiiri kaynaklarını göz ardı etmemiş, bir yandan da Batı şiirinin etki alanında kalmıştır. Sonuç olarak Türk şiiri modernliği bir durak olarak belirlemiş, yanı başında geleneği de yol arkadaşı kabul etmiştir (Örgen, 2009, s. 2175). Türk şiirinde gelenekten yararlanan fazla sayıda şairimiz bulunmaktadır. Bunlar arasında tarih önceliği itibarıyla Tanzimat Dönemi şairlerini, Servet-i Fünuncuları, Milli Edebiyat Dönemi temsilcilerini, Hisar grubunu, sonrasında İkinci Yenicileri sayabiliriz. (Akkanat, 2000, s. 22-40). Bazısı form bazısı formla beraber içerik olarak gelenekten yararlanan şairler listesine Cumhuriyet Döneminden birçok ismi eklemek mümkündür. Yahya Kemal Beyatlı, Nazım Hikmet, Behçet Necatigil, Melih Cevdet Anday, Hasan Hüseyin Korkmazgil, Sezai Karakoç, Turgut Uyar, Attila İlhan, Hilmi Yavuz, Ebubekir Eroğlu, Murathan Mungan, Arif Ay... Çalışmamız sadece Bahaettin Karakoç'un şiirlerindeki gelenek izlerini konu etmekle sınırlı olduğu için Türk şiirinde genel olarak geleneği sürdürenlerden çok fazla söz edilmeyecektir. Gelenekten yararlanan ve geleneği sürdüren bütün şairlerimiz üzerine inceleme yapmak çok kapsamlı çalışmalar yapmayı gerektirmektedir.

1.1. Yeni Türk Şiiri ve Halk Şiiri Geleneği

Modern Türk şiirinde halk şiiri ve folklorunun izini aramak, divan şiirinin izlerini aramaktan daha zordur. Halk edebiyatının hatta folklorun izlerini şiirimizde divan edebiyatı gibi bire bir belirlemek de güçtür ama halk edebiyatından yararlanmış, şiirini halk edebiyatına dayandırmış ozanlarımızın sayısı az değildir. Bunlar arasında Rıza Tevfik Bölükbaşı, Nazım Hikmet, Attila İlhan, Hasan Hüseyin Korkmazgil, Enver Gökçe, Ahmet Arif, Cahit Külebi, Gülten Akın'ı saymak mümkündür. Ertan Örgen modern şiirimizin gelenekle ilişkisi bağlamında şunları söyler:

Türk şiiri, İkinci Yeni'ye kadar önceki birikimi reddetme alışkanlığı içinde olsa da halk ve divan bağlantılarını göz ardı edememiştir. Klâsik şiir bir aşılmaz olarak benimsenmiş ve şairler bazen alay ederek bazen görmezden gelerek bazen de onun büyüklüğünü kabul ederek şiir serüvenlerini sürdürmüşlerdir. Tasavvuf, efsaneler, tarihî şahsiyetler vb. her dönem şairlerin az veya çok başvurdukları kaynaklardır. Halk şiiri, folklorik ve siyasal unsur olarak ele alınmış, ancak tarihsel ve toplumsal taban bulmak adına önemsenmiştir. (Örgen, 2009, s. 2175).

Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde gerek form gerekse mazmunlar ve imgeler bağlamında klasik şiirimizin etkileri görülse de bu şiirlerde yaygın tesir ve bağlantı, halk kültürü ve halk şiirimizdir. Onun birçok şiirinde halk şairlerimize özgü söyleyiş tarz ve edasıyla karşılaşmak mümkündür.

1.2. Bahaettin Karakoç'un Hayatı ve Eserleri

Bahaettin Karakoç, 5 Mart 1930'da Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesine bağlı Ekinözü kasabasında doğmuştur. İlköğrenimini köyünde tamamlamıştır. Adana-Düziçi Köy Enstitüsünde okumuş, Hasanoğlan Köy Enstitüsünden mezun olmuştur. Kahramanmaraş'taki sağlık kuruluşlarında sağlık memuru olarak çalışan Karakoç, son görev yeri Kahramanmaraş Verem Savaş Dispanserinden 1982 yılında emekli olmuştur. Çeşitli gazete ve dergilerde yazan, Kahramanmaraş'ta "Dolunay" dergisini çıkaran şair, çok sayıda ödül almıştır. 1986'da Türkiye Yazarlar Birliği tarafından yılın şairi seçilmiş, 1991 yılında Diyanet Vakfınca düzenlenen Münacaat Yarışması'nda Beyaz Dilekçe isimli şiiriyle birincilik kazanmıştır. Bahaettin Karakoç'un birçok şiiri değişik formlarda bestelenmiştir. Şair ve yazar Karakoç rahatsızlığı nedeniyle kaldırdığı Kahramanmaraş'taki bir hastanede 16 Ekim 2018'de seksen sekiz yaşında hayatını kaybetmiş olup basılı eserleri şunlardır:

"Mevsimler ve Ötesi", "Seyran", "Zaman Bir Beyaz Türküdür", "Sevgi Turnaları", "Ay Şafağı Çok Çiçek", "Kar Sesi", "İlkyazda", "Bir Çift Beyaz Kartal", "Menzil", "Uzaklara Türkü", "Güneşe Uçmak İstiyorum", "Beyaz Dilekçe", "Güneşten Öte", "Dolunay Şiir Güldestesi", "Leyl ü Nehar Aş" k,

“Aşk Mektupları”, “İhlamlar Çiçek Açtığı Zaman”, “Ay Işığında Serenatlar”, “Sürgün Vezirin Aşk Neşideleri”, “Ben Senin Yusuf’un Olmuşum”.

1.3. Karakoç’un Sanatçı Kişiliği

Şiirlerinde Hisar grubunun etkileri bulunan, halk şiiri geleneğinden etkilenip aynı zamanda onu dönüştüren, halk şairlerini hatırlatan ama kendine özgü edasıyla hayatını şiirle yoğuran ve oldukça üretken bir şahsiyet olan Karakoç, sanat anlayışını şöyle ifade eder: “Sanat, ses, söz, renk ve çizgi armonisinde billurlaşan özelemlerimizin, rahmanî düşlerimizin, ihlasla salavatlanarak hacmini genişleten düşüncelerimizin, ılık duygularımızın, içimizdeki aydınlık ve uyumlu dünyalarımızın organik bir terkididir” (Karakoç, 2012, s. 17). Ramazan Korkmaz’a göre Karakoç’un şiirlerinde insan-tanrı, insan-doğa ve insan-toplum ilişkileri örtük bir imgelem seviyesinde yorumlanır. (Korkmaz’dan akt. Aydemir, 2019, s. 14). İnsanı merkeze alan şiirler yazması, bireyselliğini; tabiata yönelmesi, pastoral ve lirik tarafını; tanrı ile olan bağını anlatan şiirleri ise İslâmî yönünü ortaya koyar. Bütün bunlarla beraber, en önde gelen özelliği millî şiirler yazmasıdır. Bu yönüyle milliyetçi edebiyatın ve dolayısıyla da şiirin yapı taşı olma görevini üstlenmiş olur. (Aydemir, 2019, s. 14). Karakoç, akıcı ve coşkulu bir üslupla kaleme aldığı şiirlerinde gelenekte yer alan konuların yanı sıra yeni konulara da değinmiş, divan ve halk edebiyatı formlarını kullanmanın yanında serbest tarzlar denemiştir. Onun halk şiirine yönelmesinde aile bireyleri ve yetiştiği çevrenin büyük etkisi vardır. Gerek aile içinde gerekse bulunduğu bölgede şiirle uğraşanların sayısı az değildir. Pastoral ve lirik şiirlerinin merkezine tabiatı, bireyi alan Karakoç’un dini ve milli içerikli şiirlerine bakarak onun Türk İslam sentezi çizgisinde sıra dışı, muhafazakâr bir şair olduğunu söylemek mümkündür.

1.4. Halk Şiiri Geleneği ve Bahaettin Karakoç

Geleneği sürdürme/yaşatma ile gelenekten yararlanma arasında farklılıklar bulunmasına rağmen bu iki durumun bazen iç içe bulunduğu bir gerçektir. Bahaettin Karakoç şiirini bu gerçeklik bağlamında değerlendirmek gerekir. Karakoç günümüz şiirinin çokça üreten sanatçılarından biri olarak şiirlerinin çoğunda halk şiiri geleneğinden yararlanıp bu geleneği sürdüren ve yeniden üreten özgün bir şairdir. Şiirlerinde halk kültürüne ait birçok unsuru yansıtmış, nazım şekillerini sıkça kullanmıştır. Halk şiirinin yanı sıra klasik şiir şekillerini de kullanmıştır. Geleneksel formları yeni içeriklerle yansıtmak, Tanzimat’tan beri karşılaşılan bir durum olarak günümüz edebiyatındaki geleneği sürdürenlerin ve gelenekten yararlananların eserlerinde belirgindir. Gelenekten yararlanmayı hem formları günümüze taşımak hem de içeriği yeniden yorumlama bağlamında düşündüğümüzde Karakoç şiirleri oldukça zengin malzeme içermektedir. Halk kültürü öğeleri, klasik ve halk şiirimizin formları, Türk halk şiirinin ustalarına telmihler, önemli bir gelenek unsuru olarak din-tasavvuf terimleri, atasözü ve deyimler, tarihimizdeki olaylar, şehirler ve kişilikler onun şiirlerinde sık sık karşımıza çıkarlar.

2. Bahaettin Karakoç’un Şiirinde Halk Kültürü ve Halk Şiiri Geleneği Öğeleri

2.1. Halk Kültürü Etkileri

Karakoç’un şiirinde halk kültürü öğeleri önemli bir yer tutmaktadır. Bunlar arasında dikkati çeken halk kültürü unsurları, türküler, müzik enstrümanları, efsanevi kahramanlar, destanlar, atasözleri, deyimler, mahalli ağızlar, halk şiiri (ozanları) aşıkları, halk inanışları, ayet, hadis, dua, kültürümüzde birer simge haline gelen aşk öyküleri ve onların kahramanlarıdır. Bunlar, Karakoç şiirlerinde bazen alıntı/aktarım yöntemiyle bazen özgün kullanımlarla karşımıza çıkarlar. (Aydemir, 2019, s. 17-20).

Ben rüzgarlara astım türkülerimi

Benim gidemediğim uzak yerlere şimdi

Rüzgarlar posta-posta gider (Rüzgarlara Astım Türkülerimi, Seyran, 1973)

Bunun gibi birçok şiirinde türkü formuna göndermede bulunarak metinlerarasılık yöntemiyle türkülerden alıntılar yapar. Ona göre türkülerimiz çok etkileyicidir ve dilsizleri bile söyleten hasretleri dillendirirler.

Allı Turnam bizim ele varırsan,

Şeker söyle, kaymak söyle, bal söyle!

Böyle der türküyle garibin biri,
Dilsizi söyletir bu hasret böyle.
Fırat'ta boğulmuş bir yol işçisi,
Haber acı, kader buymuş, hâl böyle.
Yayla yollarında kaldım yalnız,
Eşe-dosta malum olsun halimiz
Böyle der türküyle garibin biri (Her Ay Şafağında Bir Beyaz Turnayım Ben, Güneşe
Uçmak İstiyorum, 1993)

Yine halk aşıklarının vazgeçilmez enstrümanı olan saz/bağlama, halk ve klasik şiirimizdeki gibi intak sanatıyla şiirde yerini bulur. Şair, saz şairleriyle bilinen Kars, Erzurum gibi şehirlerimizdeki ozanların meclisinde hep vardır.

Sazım depremler bir türkü tutturmuş,
Kars'ta, Erzurum'da aşıklar ile
Sarıl saza, her havadan çal söyle. (Her Ay Şafağında Bir Beyaz Turnayım Ben,
Güneşe Uçmak İstiyorum, 1993)

Destansı aşk öyküleriyle günümüze kadar gelen ölümsüz, efsanevi, aşklar ve bu aşkların kahramanları birçok şairimizde olduğu gibi Karakoç'ta hep hatırlanmaktadır. Şair, adeta mısralarında kendini bu kahramanlarla bütünleştirir.

Sevdalanmışım hayatımın her çağında
Ferhat gibi sarpa sevdalandığım (Serencam, Sevgi Turnaları, 1975)

Leyla-Mecnun, Kerem-Aslı, Ferhat-Şirin aşkları Karakoç'un dilinde bir türküdür her zaman. Şair, bunlarla zaman zaman konuşmakta, onlarla yol arkadaşlığı yapmaktadır. Efsanevi aşklar, onun şiirlerinde adeta yeniden hayat bulur. Bu aşkların kültür tarihimizdeki saygın yeri Karakoç'ta da aynen korunmaktadır:

Leylâ dedim
Aslı dedim
Şirin dedim
Güzelleri karıştırdım
En zengin damarı bendedir aşk cevherinin
Asılmışım güneşinin en kıvrak ipine
Gölgeler sokulunca içime
Üşüyüverdim
Mecnun dedim
Kerem dedim Ferhat dedim
Çilelerle barıştırdım (Kader, Kar Sesi, 2015)

Halk edebiyatında destandan halk hikâyesine geçişin ilk ürünlerinden biri olarak kabul gören Dede Korkut metinlerinin nazım nesir karışık formatı bu haliyle şiirimize çok kez yansıtılmıştır. Karakoç'un özellikle bazı şiirlerinde Dede Korkut Hikâyeleri'nin kurgusal özellikleri ve üslubunun yanı sıra yapısal özelliklerinin etkisi görülmektedir. Torununa yazdığı şiirde Dede Korkut ile Karakoç Dede'yi (kendisini) eşleştirmiştir.

Yolunu ihlasla aç
Bir yüzün sıla olsun
Bir yüzün gazi bayrak
Zamanı kendin koştur
Işığını kendin saç
Dedem Korkut değil de
Dersin Karakoç dede

Şiirle oynuyordu

Benim ilk gördüğümde (Senin İçin, Kar Sesi, 2015)

Halk kültürümüzün önemli öğelerinden olan masallar da onun şiirlerinde aynı formuyla yaşatılır.

Bir masalım var sana / Dinle, de soru sorma / Bir sabah Koca Reis / Açılmış denizlere
/ Güne selama durmuş Reisin teknesine / Rota / Mutluluk ülkesine / Gözükünce kıyıları
/ Birden yarılmış sular / Reisin teknesini düşmanlar torpillemiş / Ve gerçeği bilenler /
Bunda şike var demi / Demi ya (Senin İçin, Kar Sesi, 2015)

Yine, bir destan kahramanı olan Battal Gazi'yi şöyle anar:

Uygarlık savaşında bir delikanlıdır

Rüzgarı var, Battal Gazi kılıcı (Tek Tek Kıyıya Vurur Unuttuklarımız, Ay Işığında
Serenatlar)

Atasözü ve deyimler, yüzyıllarca süre gelen geleneğimize ait dev bir kültür mirasını bugünlere ulaştırmıştır. Bu mirastan çokça yararlanan Karakoç şu mısralarında babasından duyduğu atasözünü doğrudan aktarır.

Dost! Deyince yürek sökülürce atmalı' derdi babam;

Güneş'i, ay'ı, yıldızları kovalardım sabah akşam (Sevgi Turnaları, Seyran, 1983)

Karakoç'un şiirinde sık karşılaşılan halk kültürü unsurları arasında halk dili, halk argosu, atasözü-deyimler ve halk mizahı ile ilgili unsurlar önemli bir yer tutmaktadır. Sadece "Ay şafağı çok çiçek" adlı kitabında yer alan "mahallî" olarak vasıflandırılabilir kelimelerden bazıları şunlardır: "seyiplemek, güzlek, ütük, çotuk, vıgıl vıgıl, sömek, lip lip, ıpıl ıpıl, kaklık..." Vasat şiir dili için alışılmadık, çok sayıda "bezeklemek, göynümek, par par, eprimek, torç, teyek, eyecen, eğlek, yelip yelip, çingı, tor, sömek, domurdum vb." kelime ve mahallî söyleyişler de onun şiirlerinde yer tutmaktadır. (Karakoç, 1983, Ay Şafağı Çok Çiçek). Karakoç'un, birçok şiirinde halk kültürünü yansıtan unsurları barındıran isimleri tercih ettiği rahatlıkla görülmektedir.

2.2. Halk Şiiri Geleneğinin Etkileri

2.2.1. Geleneksel Halk Şiirimizin Formları

Bahaettin Karakoç'un, şiirlerinde Türk halk şiirinin ve klasik şiirimizin tür ve şekil özelliklerinden sıkça yararlandığı açıktır. Âşıklık geleneğinin tarihsel olarak ve günümüz açısından en önemli kentlerinden birisi olan Kahramanmaraş ilinde doğup büyüyen Karakoç'un şiirlerinde Anonim Halk Şiiri, Dini Tasavvufi Şiir ve Âşık Tarzı Halk Şiirinin pek çok unsuruna, şekil-tür ve içerik boyutlarıyla rastlamak mümkündür. Karakoç, halk şiiri nazım biçimlerinden koşma ve semai formundaki şiirlerinde bazen alışılmışın dışına çıkarak, bu formları serbest biçimlere dönüştürmüş ve güncel temalara değinerek kullanmıştır. Tüm bunlar, Türk Halk Şiirinin, Bahaettin Karakoç'un şiirlerini besleyen ana kaynaklardan biri olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Bahaettin Karakoç, halk şiirine ait formları ve bunlara bağlı geleneğimizdeki büyük halk şiiri ustalarının seslerini kendi sesiyle birleştirerek özgün bir şiir iklimi meydana getirmiştir. Karakoç'taki bu form örneklerine bakacak olursak;

Kelime manası "Allah'a ait" demek olan ilâhî, dini ve tasavvufi duyguları dile getirmek amacıyla, hece vezniyle yazılmış şiirlerden olan ilahi formu örneği:

Yıldız saydım tane tane,

Konuk oldum hane hane

Bu aşkla deli-divane

Oy yüreğim ne tutuştu.

Dolunaydır Yunus adın,

Güzel eve güzel odun,

Eğrisi yakışmaz dedin

Bu aka canlar tutuştu. (Yürek Duyunca Yunus'u, Uzaklara Türkü, 1991a)

Türk halk şiirinde, sekiz heceli (4+4 duraklı) dizelerden kurulu 3–5 dördlükten oluşan, sevgi, doğa, ayrılık duygusu gibi konuları işleyen, biçimce koşmaya benzeyen bir koşuk türü olan semai formu örneği:

Çobanlar neden ürküttü,
Seher vakti bunca kuşu?
Çıgıllıklar dumanca tüttü,
Gönül döverken yokuşu. (Gönül Döverken Yokuşu, Güneşe Uçmak İstiyorum, 1983)

Geleneksel motiflerle çağdaş imgeleri birleştiren mısraların sayısı Karakoç'ta az değildir. (Çoban, kuş, gönül-gemi, ufuk-gül, perçem...)

Ufukta süzülüp giden,
Bir gemi mi, bir serçe mi?
Takılmış bir gül dalına
Güzelin altın perçemi. (Gönül Döverken Yokuşu, Güneşe Uçmak İstiyorum, 1983)

Koşma, Türk halk şiirinde, genellikle saz eşliğinde söylenmek üzere, hece ölçüsünün 6+5 ya da 4+4+3 kalıbıyla yazılmış en az üç, en çok sekiz dördlükten oluşan, birinci dördlüğün genellikle birinci, ikinci ve dördüncü dizeleri birbiriyle, ilk dördlük dışındaki dördlüklerin üçer dizesi kendi aralarında uyaklı, dördüncü dizeleriye uyakça birinci dördlüğün dördüncü dizelerine bağlı olan, sevgiyi ve doğayı lirik bir biçimde anlatan şiir türüdür. Karakoç, koşma formunda yazdığı mısralarda doğa ve insan sevgisini lirik tarzda yansıtır:

Ben Mecnun, sen Leyla, kızgın çöllerde,
Yürürüz, koşarız, ak yolu bitmez. (Seninle, İlk Yazda, 1984)
Havuzun başına çöküp oturdum,
Ellerimi soğuk suya batırdım,
Ben hem avı hem kendimi yitirdim
Teselliye kuşlar geldi bahçeye. (Av, Zaman Beyaz Bir Türküdür, 1984)

“Bağlamamın Teline Takılan Koşma” adlı şiirinde halk şairlerinin sıkça başvurduğu öğüt verme, tembihleme şöyle yansıtılır ve “koşma” kelimesini de başlık yapar:

Kaçan bir gölgenin peşine düşme,
Her zaman pınar ol, sel olup coşma
Dilinde çiçeklenişinde bu koşma
Kelimelerin, sancısını hatırla (Bağlamamın Teline Takılan Koşma, İhlamlar Çiçek
Açtığı Zaman, 2021)

Çağdaş şiirimizden birçok şairimizin kullandığı, içeriği öznelendirilmiş dördlük formu örneği:

Göz harama kapandı, güne doldu zindana
Yeşerirken tövbeler kuruyan günahlardır
Kılıç vurmaktan vazgeç ey can kıyma bir cana
İnsanı ışık yapan Allah diyen ahıldır (Aşk Zincirinden Halkalar, Ay Şafağı Çok
Çiçek, 1982)

Karakoç sadece halk şiirimizin değil klasik şiirimizin de hem formlarını hem de mazmunlarını kullanır ve bu formları güncel içeriklerle ve kendine özgü imgelemler kullanarak yoğurur. Beyit formu örnekleri:

Gelip bir acı kahvemi içmiyorsunuz,
Tayflar gibi geçiyorsunuz uzaklardan.

Beyit formunda yazdığı şiirlerde divan şiirimize ait mazmun/imge ve söz sanatlarını çokça kullanmıştır. Onun şiirlerinde klasik şiiri geleneği etkisi başka bir çalışmaya konu olabilecek kapsamdadır:

Kiminizin yüzü bir beyaz yelkenli;

Yola çıkmış ölümsüz şafaklardan. (Dostlar, Zaman Beyaz Bir Türküdür, 1984)

Klasik şiirde ve Halk şiirinde görülen efsanevi, masalsı bazı varlıklar Karakoç'un mısralarında da yer alır. Gelenek anlatımlarındaki efsanevi "anka" kuşu, dostla eşleştirilerek, en çok bilinen "İhlamlar Çiçek Açtığı Zaman" başlıklı şiirde somutlaştırılıp ve şöyle anlatılır:

Bu şiir böyle doğarken dost elin elimdeydi

Sen bir zümrüd-ü ankaydın, elim tüyelerine deydi (İhlamlar Çiçek Açtığı Zaman, I. Ç. A. Z. 2021)

2.2.2. Türk Halk Şiirinin Ustaları

Şiirlerinde geleneğin etkilerini kendisi de ifade eden Karakoç, bunu örtülü bir şekilde değil; çok açık olarak da beyan eder ve geleneğin temsilcilerine olan saygın tavrını şiirleştirerek yansıtır. Şair, mütevazi kişiliğiyle geleneğe, maziye saygısını vurgular; ama kendisini geri planda tutmaz. Sınırlarını bilen Karakoç, mısralarında bu tutumunu hep korur. "Şuara Sofrası" şiirinde çınar ve pınar benzetmeleri bilinçli bir şekilde şöyle dillendirilir:

Büyür adım çınar gibi, sessizliğim pınar gibi

Sofram şuara sofrası, sanma ihanet ederim (Şuara Sofrası, Uzaklara Türkü, 1991a)

Karakoç'un şiirlerinde Yunus Emre, Dadaloğlu, Köroğlu, Karacaoğlan gibi halk şairlerinin ya da şiirlerinden parçaların sıkça kendilerine yer bulduğu görülmektedir. Şair bazen bu ustalara göndermede bulunmakta, bazen alıntılar yapmakta ve sanki onlarla manevi yol arkadaşlığı yapmaktadır. Mesela, bütün şiir dünyamızda derin etkileri bulunan Yunus Emre bunlardan sadece birisidir:

Salkımsöğüt, sarı çiçek

Yunus'u bildi, konuştu.

Dertli dolap, börtü-böcek

Yunus'a geldi, konuştu.

Dolunaydır Yunus adın (Yürek Duyunca Yunus'u, Uzaklara Türkü, 1991a)

Anıştırma veya alıntı ya da ikisini birden kullanarak bahsedilen Yunus'un kişiliği ve şiirleri Karakoç'un beslendiği önemli kaynakların başında gelir. Yunus Emre'nin "bir ben var benden içeri" mısraına göndermede bulunan Karakoç, şu örnekte ona verdiği değeri göstermektedir:

Yunus olmuşuz Yunuslardan içeri

Sularımıza göç etmiş ak kuğular, esrik kuğular (Biraz Daha, Seyran, 1973)

Birçok dizesinde Yunus Emre'yi doğrudan anarken "Söze Dair" şiirinde yine öykünme (pastiş) yöntemiyle onun "söz ola kese savaşı" mısraıyla başlayan şiirini hatırlar:

Söz ola kese savaşı, söz ola bitire başı

Söz ola ağılı aşı, bal ile yağ ede bir söz (R. Nüşkiye. Akt. Gölpınarlı 102/2)

diyen Yunus'un ağzından sözü Karakoç alır:

Söz var; unutulursa zaman tökezler,

Söz var; söyleyince bereket katar ağna.

Söz var; saklarsan yaralanır adalet,

Söz var; söylersen dert olur başına. (Söze Dair, Güneşten Öte, 1995)

"Konuşan Parmak İzleri" şiirinde Çamlıbel'deki Köroğlu'nun aktif kişiliğine vurgu yapmaktadır:

Köroğlu Nigâr'ıyla söyleşirken

Vakit yorgunluğunu sulara çözer (Konuşan Parmak İzleri, Bir Çift Beyaz Kartal, 1986)

Şair, her zaman ustalara özenir ve onları hep saygıyla anar. Bir şiir ustası olarak kendisini de geri planda tutmayan Karakoç "Giderken Yolum Uğradı" şiirinde Karacaoğlan'a ait olan şu mısralara yer verir

Fakir Karac'oğlan fakir

Dilim söyle kalbim okur

İbrişimden halı dokur

Karakoç bazen de epigraf ya da metin içi aktarımlarla klasik ve halk şiirimizin ustalarını hatırlatır. Divan şairi Yahya Bey bunlardan biridir:

Sakiya mey sun ki eyyam-ı bahar elden gider

Hatem-i cam-ı şarab-ı hoşgüvar elden gider (Ses Çağması Giyotin veya Elden Gider, Uzaklara Türkü, 1991a)

Farklı dönemlerden birçok şaire aşına olan Karakoç, 19. yüzyıl halk şairlerinden olan Bayburtlu Zihni'nin mısralarıyla "Sarı Bülbül" adlı şiirine giriş yapar:

Katip sen yaz, saba sen de kerem kıl

Götür arzı-halim yâre tez elden (Sarı Bülbül, Uzaklara Türkü, 1991a)

Şiirlerinde en fazla bahsettiği ve derin saygı duyduğu ünlü tasavvuf şairi Yunus Emre'yi doğrudan hatırlatır:

Yunus söyler: 'Şol cennetin ırmakları' (Yunusça Değilse Sevgi Ölçeği, Uzaklara Türkü, 1991a)

Ol Türkmen dervişi Yunus Emre'den

Her imek çakışında bir ilahi duyulur" (Konuşan Parmak İzler, Bir Çift Beyaz Kartal, 1986)

2.2.3. Şiir Geleneğimizdeki Tasavvuf

Tasavvuf, hem divan hem halk şiirimizde derin etkileri olan İslami düşünüş ve yaşayış tarzıdır. İslam tasavvufu bazılarınca mistisizmle beraber düşünülse de batı mistisizminden farklıdır. Tasavvufla ilgili çok çeşitli tarifler yapılmıştır. Tasavvufun manevi bir hayat tarzı olarak özelliklerini, kitap (Kur'an) ve sünnetle irtibatını, kulun Allah'la ve mâsivâ ile ilişkilerini, kalp temizliği, nefis terbiyesi, güzel ahlâk gibi işlevlerini, sūfînin niteliklerini ve görevlerini belirten bu tariflerin 1000'e kadar çıktığı söylenmektedir. (Öngören, 2011, s.119-126) Şiir yazarken pek çok şiir geleneğinden ve şiirin her döneminden yararlanan Karakoç, tasavvuf şiirine ait konuları da kendine özgü şekillerde kullanmıştır. Onun şiirlerinde özellikle 1990'dan sonra tasavvufi unsurlar yer almıştır. Bu yıllarda, tarikatların yaşayan ekollerinden biriyle irtibat kuran şairin altı kitabı tasavvuf konulu şiirler içermektedir. Bunlar; "Menzil" (1991b), "Beyaz Dilekçe" (1995), "Leyl ü Nehar Aşk" (1997) ve "Aşk Mektupları" (1999), "Sürgün Vezirin Aşk Neşideleri" (2004) ve "Ben Senin Yusuf'un Olmuşum" (2006) kitaplarıdır. Bahaettin Karakoç, şiirlerinde tasavvuftan faydalanmışsa da onu klasik anlamda bir mutasavvıf saymak zordur. Şiirlerinde "dost, mürit, tevekkül, zikir, aşk, pir, dergah vb." gibi dini tasavvufi kavramlara yer veren şair, "Kimi yeni mürit, kimisi ermiş" (Bir Çift Beyaz Kartal, Bir Çift Beyaz Kartal, 1986) ve

Dergâhına mürit oldum güneşe astın sen beni,

Yürek akkora dönüştü, ölüm gider dirim kalır. (Miras, Uzaklara Türkü, 1991a)

gibi pek çok mısra yazmıştır. Bu mısralarda dini-tasavvufi birçok terimlere yer verilmiştir. Şair, Anadolu'nun birçok şairi-ozanı gibi yetiştiği kültürel ortamın da etkisiyle bu terimlere aşınadır ve hayatının belli bir döneminde tasavvuf dünyasıyla yakın irtibatlıdır.

Aşık şehit bir gül Mansur yanıyla...

Sarhoş muyum, ölü müyüm, diri mi? (Asıldığım Her İp Boynumda Uzar, Uzaklara Türkü, 1991a)

şiirindeki Mansur, tasavvuf geleneğinde kendisinde çokça bahsedilen ve "ene'l hak- ben Hakk'ım" söyleminden dolayı idam edilen Hallac-ı Mansur'dur. Şair, kendisini bazen Mansur'a bazen Kerem'e bazen Mecnun'a benzetir. Aşk temi, şairin dilinde her zaman terennüm edilen bir türkü gibidir.

Bir ah çektim Keremleyin, çıra gibi yandım, Leyla!

Halimi bir kıyasladım Mecnun'u kıskandım, Leyla! (Leyla, Aşk Mektupları, 1999)

İnanç geleneğimizdeki, "bezm-i elest"te ruhların Allah'a kulluk için söz vermelerinden sonra insanların Allah'tan ayrılışları, dünyaya gelişleri ve bir sürgün yeri olan dünyadaki üzüntüye, özellikle dini-tasavvufi şiirimizde çokça yer verilmiştir. Karakoç'ta da bunun aynı duyguyla devreye girdiği görülmektedir:

Çeltik düşekleri gibiyim yaz kış

İpıslak yaşarım kalu beladan beri (Aşk Mektubu, Aşk Mektupları, 1999)

“Kapısı Açık” şiirinde ise nefisle mücadeleyi ve nefsin tabulaştırılmış isteklerini hatırlatarak Mevlana’ya göndermede bulunan şair, onun meşhur “ne olursan ol, yine gel” sözünü aynen aktarır. Karakoç şiirindeki tasavvuf yansımaları başlı başına bir araştırma konusu yapılacak derece yoğundur:

Bütün köprüleri yıkmışız, bütün

Kudurgan güçlerimiz son uygarlık heykeli

Dost, bize “Gel!” diyor, “ne olursan ol, yine gel” (Kapısı Açık Duran Ev, Sevgi Turnaları, 1975)

Sufi geleneğindeki mürşidi arama yolunda çekilen eziyetler, yaşanan sıkıntılar ve dost uğruna katlanılan durumlar “Senden Özge Bir Dost Yoktur ki Bana” şiirinde yakarış üslubuyla yansıtılır. Dost uğruna katlanılan eziyetler, bitmez arayışlar ve ona duyulan hasret şairin yaşam amacıdır. Tasavvuf şiirindeki ‘dünyayı sürgün yeri olarak görme’ temini anıştıran duygularını şöyle aktarır:

Seni duymak için sarıldım zamana,

Yüreğime kan oturdu, bu ne çiçektir?

Kaç ışık yılı yürüdüm ki böyle sana,

Her tarafta yorgunluğum yeşerir?

Bitsin toprağın bu ölümlü aş ermeleri,

Dost, namertler kapısına sürme beni (Menzil, 1991b)

“Bu Sevdanın Gizemini Her Cana İzhara Geldim” şiirindeki şu mısralarında ünlü mutasavvıf Niyâzî Mısri’ye göndermede bulunmaktadır:

Derdime derman ararken gördüm ki derman da nâçar

Yıkandım kırklar gönlünde tertemiz didâr (Sürgün Vezirin Aşk Neşideleri, 2004)

2.2.4. Mahlas Kullanımı

Bazı şair veya yazarların gerçek isimleri yerine kullandıkları takma adlara ‘mahlas, müstear isim, tapşırma veya kalem adı’ denilir. Bahaettin Karakoç, bazı şiirlerinde “Ekinözülü Âşık Rahmânî” mahlâsını kullanmasının yanı sıra kendi gerçek adını –Halk şairlerindeki mahlas kullanımına benzer şekilde- birçok şiirinin son bend ya da son dörtlüğünde çok kez kullanmıştır. Tabiat olaylarıyla ilgili algısını çarpıcı bir üslupla ortaya koyan Karakoç kendisine bir pay çıkarsa da mütevaziliği hiçbir zaman ötelemez:

Sevginin balı sızar, şimşekleri çakar da

Kendinden nasıl geçmez Rabb’in Karakoç kulu (Mavi Sevda, Ay Şafağı Çok Çiçek, 1982)

Derler ki; Karakoç gönül eridir,

İlam var elimde, artık taşım ben (Son Raks, Bir Çift Beyaz Kartal, 1986)

“Uzaklara Türkü” kitabında halk şairlerinde olduğu gibi bilge edasıyla kendisine seslenir, nasihat eder, yol göstermeye çalışır. Bu onun mütevazî kişiliğini de ortaya koyar. Şair, öğütler vermekten uzak durmadığı gibi insanoğlunun en büyük gerçeği olan ölümü de hatırlatır:

Karakoç kayası muhal bir mekan,

Alt kata iner mi üst kata çıkan? (Asıldığım Her İp Boynumda Uzar, Uzaklara Türkü, 1991a)

Mürur-ı zamandan söz etme bana,

Fare bir kez düşer aynı kapana.

Karakoç, bu sözüm-sohbetim sana,

Ölümden öteye çözüm kalmadı. (İflas Duyurusu, Güneşe Uçmak İstiyorum, 1993)

2.2.5. Gelenek Şiirimizde Çokça Geçen Olaylar, Şehirler ve Kişilikler

Türk tarihi bakımından önem taşıyan birçok kişi, olay ve şehirlerle ilgili kullanımlar gerek klasik gerekse halk şiirimizde sıkça anılmıştır. Yunus Emre'yi, Karacaoğlan'ı Anadolu'dan bağımsız düşünmek imkansızdır. Anadolu ve Türklerin yaşadığı dünya coğrafyası Karakoç'un şiirinde sıkça yer alır. Evliya Çelebi, Battal Gazi, Yavuz Sultan Selim gibi tarih şahsiyetler ve Kerbela, Semerkant, Buhara, Mısır, Taşkent, Malatya gibi kentler bunlardan bazılarıdır. Şair bu kentleri huzurla bütünleşen mekanlar olarak görür:

Huzur seni orda bulur

Evliya Çelebi üslubuyla

Sözü bir yere vardırma gerekirse

Hayra tebdil olur burda her rüya (Tek Tek Kıyıya Vurur Unuttuklarımız, İhlamurlar Çiçek Açtığı Zaman, 2021)

Gönül ki firarı, akta, hülyada,

Battal Gazi diyarına elveda! (Nemrut Dağı Esintisi, Güneşe Uçmak İstiyorum, 1993)

İslam tarihinin en acı olaylarından birinin yaşandığı yer Kerbela'dır. Hz. Hüseyin'in şehit edildiği yer olan Kerbela, su/susuzluk anmasında geleneğimizdeki birçok şiirde olduğu gibi verilir. Bu tür araştırmalara onun şiirinde sıkça rastlanır. (Yürek Duyunca Yunus'u, Uzaklara Türkü, 1991a)

Bir damla su için yaktım uykuyu

Ey zalim Kerbela kıskandın suyu (Ağıt Gibi, Güneşten Öte, 1995)

Gezgin Halk şairlerimiz gibi Anadolu'da ve Türk illerinde dolaşmayı çok seven Karakoç ata yurduna derin bir sevgiyle bağlıdır. O kendisini coğrafya ile bütünleştirmiş ve şiirlerinin çoğunda ata toprağının sevgisi ve hasreti doruk noktadadır:

Silkelensem tozum Buhara kokar

Bir ceylan yüreği kadar sıcağım (Sesinle Yaka Yaka Oku Beni, Güneşten Öte, 1995)

O Malatya ki

Hitit'lerden beri anlı-şanlıdır

Yüreğiyle, bileğiyle

Uygarlık savaşında bir delikanlıdır

Rüzgarı var, Battal Gazi kılıcı (Tek Tek Kıyıya Vurur Unuttuklarımız, İhlamurlar Çiçek Açtığı Zaman, 2021)

Gezmeyi seven Karakoç yurt içi ve yurt dışı gezilerinde buralardaki izlenimlerini şiirine aksettirir. Türk illeri ve Türk boyları ve onların ünlü şahsiyetleri de onun şiirinde başköşededir ve kutsallıklarını, dokunulmazlıklarını korumaktadırlar. Şiirlerinin çoğunda ayırım yapmadan ata yurdunun birçok bölgesini ve buralarda yaşamış olan tarihi şahsiyetleri lirik bir düzeyde anar. Coğrafya, her yönüyle onun sanatının biricik ilham kaynağıdır:

Onca yakından tanıdım ben Özbeği, Kazağı, Kırgızı

Ey bana yolumu çizen kılavuzum Demirkazık yıldızı,

Özlediğim kutsal kentleri makarama sara sara

Dolaştım Bişkek, Çimkent, Taşkent, Novai, Buhara.

Hoşça kal Balka Gölü, Issık-Göl, dünyayı besleyen Aral,

Hoşça kal Cambul, Siriderya, Amuderya, sevdam hoşça kal.

Hoşça kal pirim efendim ah-ı Nakş-i Bend hazretleri,

Hoşça kal şairim Abay, Ulu Buhari ve Ali Şir Nevai! (Demirkazık Yıldızı, Güneşten Öte, 1995)

Bahaettin Karakoç'un şiirleri, dil ve imge kullanımında sahip olduğu zenginlik onu çağdaş Türk şiirinin özgün isimleri arasında yer almasını sağlamıştır. O, şiir dünyasını kurarken geniş bir kelime hazinesinden faydalanmakta ve alışılmadık çağrışımlar yaratan imgeler aracılığıyla yeni anlam alanları oluşturmaktadır. (Sığıncı & Şahin, 2024). Bu imgeler, doğal oluşumlardan geleneksel motiflere, aşk ve sevgi gibi insani duygulardan zaman, ölüm ve ayrılık gibi soyut temalara kadar yayılan bir çerçevededir.

Şairin eserlerinde mekân, tabiat, genel olarak dünya, özel zaman dilimleri ve soyut kavramların somutlaştırılması hem bireysel hem de toplumsal düzeyde anlamları pekiştiren temel imgeler olarak öne çıkar. (Sıgıncı & Şahin, 2024).

Sonuç

Gelenek, Yeni Türk Edebiyatının belirli dönemlerinde farklı algılarla değerlendirmelere tabi tutulsa da şiirimizi besleyen en önemli kaynaklardan birisidir. Geleneğe yaslanan şiirin okurdaki yansımalarının, toplumumuzdaki standart okur açısından yadsınacak bir durum olmadığı görülmektedir. Geleneğe saygıyı, sadece maziye ait bir nesnel ya da sanatsal değeri mekanlarda sergilemekle sınırlayan bir yaklaşım tutarlı görülmemektedir. Geleneği hem form hem içerik olarak özümsemek; bütün üretimlerde olmasa bile onu belli durum ve üretimlerde değiştirerek, yenileyerek, yorumlayarak yansıtmak değerli bir tutumdur. Şiirlerini bu açıdan incelediğimiz, şairimiz Bahaettin Karakoç halk şiiri geleneğinden yararlanmada tam da bunu yapmıştır. Yani, halk şiiri geleneğinden bazen form bazen değiştirilmiş, yenilenmiş, güncelleştirilmiş temler, imgeler, metaforlar, mazmunlar, dilsel söyleyişler, genel kültürel öğeler bağlamında yararlanmıştır. Birçok şiir kitabına imza atan, hayatını şiirle dolduran Karakoç'un, halk kültürü ve geleneğinden çokça faydalanmış olmasında birçok etken vardır. Kendisinin Kahramanmaraşlı olması, eğitim hayatının bir bölümünü köy enstitülerinde tamamlamış olması ve muhafazakâr kimliği bu açıdan en önemli etkenlerdir. Bahaettin Karakoç, bazı günümüz şairlerinde de görülen, çok üretme kaygısıyla zaman zaman eşdeğer nitelikten uzak mısralar kaleme almış olsa da genel olarak bakıldığında coşkunluğunu kaybetmeyen bir ruhla kaleme aldığı sağlam mısraların sahibidir. Kendi sesini bulan bir şair olarak, yetiştiği ortam ve çocukluktan itibaren özümlediği yerlilik kültürü etkisiyle, klasik şiir ve halk şiiri geleneğinden, halk kültüründen çokça etkilenmiş olması oldukça doğaldır. Halk şiiri ve kültürü yüzyıllardır sayısız şair ve yazarın ilham kaynağı olagelmektedir. Sayısız şair ve yazarımız bu kültürün durulmayan kaynaklarından yararlanmaya devam etmektedir.

Kaynaklar

- Akkanat, C. (2002). *Gelenek ve İkinci Yeni şiiri*. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Aydemir, S. (2019). *Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde metinlerarasılık*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Trakya Üniversitesi.
- Cansız, S. (2019). Bahaettin Karakoç'la son konuşma. *Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür-Sanat-Mimarlık Dergisi*, 2(3), 127-143.
- Çetin, N. (2009). Çağdaş Türk şiirinde gelenekten yararlanma meselesine kavramsal bir çerçeve denemesi. *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, 1, 1-15.
- Gölpınarlı, A. (1948). *Yunus Emre Divânı*. Ahmet Halit Kitabevi.
- Karakoç, B. (1975). *Sevgi turnaları*. Türk Edebiyatı Yayınları.
- Karakoç, B. (1983). *Ay şafağı çok çiçek*. Ocak Yayınları.
- Karakoç, B. (1984). *İlk yazda*. Cönk Yayınları.
- Karakoç, B. (1991a). *Uzaklara türkü*. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Karakoç, B. (1991b). *Menzil*. Dolunay Yayınları.
- Karakoç, B. (1993). *Güneşe uçmak istiyorum*. Yeni Zamanlar Sahaf.
- Karakoç, B. (1999). *Aşk mektupları*. Dolunay Yayınları.
- Karakoç, B. (2012). *Seyran*. Nar Çocuk Yayınları.
- Karakoç, B. (2015). *Kar sesi*. Nar Çocuk Yayınları.
- Karakoç, B. (2021). *Ihlamurlar çiçek açtığı zaman*. Nar Çocuk Yayınları.
- Koç, O. (2020). Oğuz Karakoç'un dilinden Bahaettin Karakoç üstadımız. *Türkoğlu Gündem*. <https://www.turkoglugundem.com/haber/oguz-karakocun-dilinden-bahaettin-karakoc-ustadimiz>.
- Öngören, R. (2011). "Tasavvuf". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (XL, 119-126). İstanbul: TDV Yayınları.
- Örgen, E. (2004). 1940-1973 arası Türk şiirinde gelenek kavramı etrafındaki yaklaşımlar. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 15, 65-77.
- Sıgıncı, E. & Şahin, V. (2024). Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde gelenek/yayılgan imge ve görüngü düzeyleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34(3), 1181-1194.
- Türk Dil Kurumu (1983). *Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları.